

MİGRENİN CİNSEL İŞLEVLER ÜZERİNE ETKİLERİ: CİNSİYETE DAYALI FARKLILIKLAR

Betül Kurt¹, Sinay Önen¹, Aygül Güneş²

¹*Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Bursa*

²*Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Bursa*

Giriş: Migren yaygın görülen ve işlevselliği bozan bir hastalık olup, çok sayıda psikiyatrik eş tanıyla ilişkilidir. Önceki çalışmalar, özellikle kadınlar olmak üzere kronik ağrı hastalarının, fiziksel kısıtlılıklar, yorgunluk ve cinsel doyum kaybı ile ilişkili olarak cinsel işlevlerde bozulma bildirdiklerini göstermiştir. Migrenin kadınlarda daha yüksek prevalansa sahip olması nedeniyle, literatürdeki çalışmaların çoğunun cinsel işlevleri yalnızca kadınlarda incelediği, erkek migren hastalarında ise cinsel işlev bozukluklarını araştıran çalışmaların sınırlı sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmada kadın ve erkek migren hastalarında cinsel işlev bozukluklarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Yöntemler: Uluslararası Baş ağrısı Bozuklukları Sınıflandırması (ICHD-3) kriterlerine göre migren tanısı olan 78 hasta ve 80 sağlıklı kontrol çalışmaya dahil edildi. Katılımcılara sosyodemografik veri formu ve Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (ASEX) uygulandı (Etik Kurul karar no:2011-KAEK-25 2018/06-41).

Sonuçlar: Çalışmaya dâhil edilen migren grubu ve kontrol grubu yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir durumu açısından benzerdi ($p > 0,05$). Migren hastalarının ortalama hastalık süresi $6,79 \pm 1,18$ yıldır. Hastaların %43,6'sında migren atak sıklığı haftada birden fazla, %47,4'ünde ise ayda birden fazla idi. Kadın migren grubunda

ASEX tüm alt ölçek (istek, uyarılma, vajinal lubrikasyon, orgazm, doyum) puanları sağlıklı kontrollere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksekti ($p < 0,05$). Erkek migren grubunda ise ASEX uyarılma, penis ereksiyonu ve doyum alt ölçek puanları sağlıklı kontrollere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksekti ($p < 0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışma bulgularımız, migrenin hem kadın hem de erkek hastalarda cinsel işlevler üzerinde olumsuz etkileri olduğunu, ancak etkilenen cinsel işlev alanlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Kadın migren hastalarında cinsel yanıt döngüsünün tüm aşamalarında ve cinsel doyumda bozulma gözlenirken, erkek hastalarda özellikle uyarılma, ereksiyon ve doyum alanlarında belirgin etkilenme saptanmıştır. Bu durum, migrenin yarattığı nörolojik, hormonal ve psikososyal etkilerin yanı sıra hastalık süresi ve atak sıklığının da cinsel işlev bozukluğu gelişiminde rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, migren hastalarının takibinde cinsel işlevlerin rutin olarak değerlendirilmesi, yaşam kalitesini artırmaya yönelik bütüncül tedavi yaklaşımlarının önemli bir parçası olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Migren, cinsel işlev bozukluğu, ASEX, ICHD-3